

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

**УМУМИЙ АМАЛИЁТ ШИФОКОРИНИНГ
МАЛАКА ТАВСИФНОМАСИ**

Тошкент-2020

УМУМИЙ АМАЛИЁТ ШИФОКОРИНИНГ
МАЛАКА ТАВСИФНОМАСИ
(5510100 – «ДАВОЛАШ ИШИ»)

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2020 йил
“08” 09 даги 236 -сонли буйруғининг 5 иловаси билан тасдиқланган

ТУЗУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирлиги

МУНДАРИЖА

1.	Умумий қоидалар	5
1.1	Ушбу малака тавсифномаси давлат меъёрий ҳужжати бўлиб, қуйидагилар асосида тузилган	5
1.2	5510100 – «ДАВОЛАШ ИШИ» таълим йўналиши (Умумий амалиёт шифокори) бўйича малака тавсифномаси давлат меъёрий ҳужжати бўлиб, қуйидагиларни белгилайди	7
1.3	Ушбу малака тавсифномаси мўлжалланган	7
1.4	Умумий амалиёт шифокори малака тавсифномаси ишлатилади	7
1.5	Умумий амалиёт шифокорининг касбий тайинланиши ва иш фаолиятининг шарт-шароитлари	8
2.0	Умумий амалиёт шифокорига малака тавсифномаси	9
2.1	Умумий амалиёт шифокори билими	9
2.2	Умумий амалиёт шифокори кўникмаси	9
2.3	Асосий назарий билимлар Умумий амалиёт шифокори билиши керак	9
3	Аҳоли саломатлигини сақлаш ва касалликларнинг олдини олишда (профилактикасида) Умумий амалиёт шифокорининг ўрни	10
3.1	Умумий амалиёт шифокорининг мажбуриятлари	10
4.	Соғлиқни сақлаш бирламчи тизимида кўрсатиладиган тиббий ёрдам хажми	11
4.1	Кўрсатиладиган <i>тиббий ёрдам</i> даражасига кўра Умумий амалиёт шифокори томонидан бажариладиган фаолият	11
4.2	(даволаш профилактика, диагностика ва ҳ.к.) тадбирларини ўтказилиши кўзда тутилган касалликлар рўйхати	12
5.	Умумий амалиёт шифокори эга бўлиши шарт амалий кўникмалар Умумий амалиёт шифокори қуйидаги амалий кўникмаларга эга бўлиши керак	28
6.	Умумий амалиёт шифокорининг муносабатларига кўйилган талаблар Беморларга нисбатан Умумий амалиёт шифокори томонидан кўрсатиладиган муносабат	31
7.	Узлуксиз касбий таълим ва Умумий амалиёт шифокорининг аттестацияси	31

1. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

Ўзбекистон Республикасида замонавий соғлиқни сақлаш тизимини яратишда энг муҳим устувор йўналиш бу аҳолига бирламчи тиббий-профилактика хизматларининг кенг имкониятлари, ўз вақтида ва юқори сифатини таъминлашдир. Шу мақсадда ташкил этилган кишлоқ врачлик пунктлари, кишлоқ оилавий поликлиникалари, оилавий поликлиникалар, тез тиббий ёрдам станциялари ва шошилинч тиббий ёрдам муассасалари маълум даражада кўп муаммоларни ҳал қилишга ёрдам берди. Бугунги кунда аҳоли саломатлиги учун патронаж тизимида, айниқса, умумий амалиёт шифокори бевосита жалб қилинган кишлоқ жойларида сифатли яхшилаш талаб этилади.

Малака тавсифномаси - бу мутахассиснинг шахси ва касбий компетенциясига қўйиладиган умумлаштирилган талабларни белгилайдиган давлат ҳужжати. Бу касбий тайёргарликни талаб қиладиган муайян ишларни бажариш учун тиббиёт ходимининг шахсий салоҳияти модели.

Замонавий талабларга жавоб берадиган мутахассисларни тайёрлаш учун умумий амалиёт шифокорининг ушбу малака тавсифномаси асосий ҳужжатдир.

Малакавий тавсиф умумий умумийликни, умумий амалиёт шифокори (оилавий шифокор) ўқитиш ва ишлашга қўйиладиган талабларни тартибга солишни (бирлаштирилишини) таъминлайди.

1.1. Ушбу малака тавсифномаси давлат меъёрий ҳужжати бўлиб, қуйидагилар асосида тузилган:

Малака тавсифи Умумий амалиёт шифокорининг тайёргарлиги ва фаолиятига бирлаштирилган, тизимлаштирилган талабларни таъминлайди.

Бу малака тавсифи Давлат меъёрий ҳужжати қуйидагилар асосида ишлаб чиқилган:

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги қонуни ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 05.05.2017 йилдаги ПҚ-2956-сонли “Тиббий таълим тизимини янада ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 16 мартдаги “Шошилинч тиббий ёрдам тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПҚ-4985-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2017 йил 27 июлдаги ПҚ-3151-сон қарори;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 13 сентябрдаги 718-сонли “Тиббий хизматларнинг сифатини яхшилаш, тиббий кадрлар тайёрлашни янада такомиллаштириш учун бирламчи тиббий-санитария

ёрдамида кўрилаётган профилактика чораларининг самарадорлиги учун жавобгарликни ошириш тўғрисида"ги қарори.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 26.02.2018-йил 125-сонли “Соғлиқни сақлаш муассасалари ходимларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тизимини бошқариш ва ташкил этиш бўйича давлат талаблари” буйруғи;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 7 декабрдаги “Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш тизимини тубдан такомиллаштириш бўйича комплекс чора-тадбирлар тўғрисида” ги ПҚ-5590-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 29 мартдаги “Ўзбекистон Республикасининг бирламчи соғлиқни сақлаш муассасалари фаолиятини ташкил этишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПҚ-2857-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 5 майдаги “Ўзбекистон Республикасида тиббий таълим тизимини янада ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПҚ-2956-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Тиббий ва фармацевтик таълим ва фан тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида" 2019 йил 6 майдаги ПҚ-4310-сонли Қарори;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 27 сентябрдаги "Тиббий кадрлар тайёрлашни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги 769-сонли қарори.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2020 йил 12 августдаги “Тиббиёт ва фармацевтика олий ва ўрта махсус касб хунар таълим муассасаларида таълим жараёнини ташкил этиш бўйича меъёрий ҳужжатларни янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 209-сонли буйруғи.

2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 25 июлдаги “Коронавирус пандемиясини юмшатиш, аҳолининг санитария-эпидемиологик осойишталиги ва саломатлигини сақлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6035-сонли фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 12 декабрдаги “Юқумли бўлмаган касалликлар профилактикаси, соғлом турмуш тарзини қўллаб-қувватлаш ва аҳолининг жисмоний фаоллиги даражасини ошириш чора-тадбирлари. тўғрисидаги” ПҚ-4063 – сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 7 апрелдаги ПҚ-4666-сонли “Тиббий-санитария соҳасида кадрларни тайёрлаш ва узлуксиз касбий ривожлантиришнинг мутлақо янги тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори;

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2020 йил 21 апрелдаги “Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 7 апрелдаги ПҚ-4666-сонли “Тиббий-санитария соҳасида кадрларни тайёрлаш ва узлуксиз касбий ривожлантиришнинг мутлақо янги тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ижросини таъминлаш ҳақида”ги 125-сонли буйруғи;

1.2. 5510100 – «Даволаш иши» таълим йўналиши (Умумий амалиёт шифокори) бўйича малака тавсифномаси давлат меъёрий ҳужжати бўлиб, қуйидагиларни белгилайди:

- касбий тайинланиш, умумий амалиёт шифокори (оилавий шифокор) фаолиятининг асосий қоидалари ва шартлари;
- умумий амалиёт шифокори (оила шифокори) учун малака талаблари;
- умумий амалиёт шифокори (оилавий шифокор) нинг сертификатиغا қўйиладиган талаблар;
- тиббий олий ўқув юртлари, соғлиқни сақлаш органларининг умумий амалиёт шифокорларини ўқитиш ва улардан фойдаланиш сифати учун жавобгарлиги

1.3. Ушбу малака тавсифномаси мўлжалланган:

- тиббий академия, институтлар ва уларнинг филиаллари, соғлиқни сақлаш органлари (ҚВП, ССП, қўшма корхона, тез тиббий ёрдам станциялари);
- соғлиқни сақлаш органлари;
- ушбу мутахассиснинг меҳнатидан фойдаланадиган вазирликлар, идоралар, корхоналар (муассасалар ва ташкилотлар);
- соғлиқни сақлашнинг маҳаллий органлари;
- тиббий муассасалар;
- тиббий бирлашмалар.

1.4. Умумий амалиёт шифокори малака тавсифномаси ишлатилади:

- умумий амалиёт шифокори (оилавий шифокор) учун машгулотлар мақсади ва мазмуни;
- умумий амалиёт шифокори (оилавий шифокор) нинг касбий билим ва кўникмалар даражаси;
- тиббий ва тиббий-ижтимоий ёрдамнинг кафолатланган ҳажми.

кафолатланади:

- умумий амалиёт шифокорларини ўқитиш ва тематик такомиллаштириш дастурлари;

- таълимнинг турли босқичларида талабалар ва шифокорлар тайёрлаш сифатини баҳолаш мезонлари;
- умумий амалиёт шифокорларини сертификатлаш учун стандарт талаблар;
- беморларни текшириш, даволаш, реабилитация қилиш, кузатув стандартлари.

ташқиллаштирилади:

- жараёни ўрганиш;
- тиббий олий ўқув юртига даъвогарларни касбий йўналтириш.

ўтказилади:

- битирувчиларни сертификатлаш.

хужжатлаштирилади:

- муассасалар ва ташкилотлар билан умумий амалиёт шифокорларини ўқитиш учун тўғридан-тўғри шартнома-буюртмалар;
- умумий амалиёт шифокорини ёллашда маҳаллий ҳокимият билан тузилган меҳнат шартномалари.

Малака тавсифномаси, умумий амалиёт шифокорларини (оилавий шифокорлар) тайёрлаш учун кафолатланган касбий минимумни акс еттирувчи давлат томонидан тартибга солинадиган талаблар билан бир қаторда, мутахассиснинг буюртмачи ташкилотларининг ўзига хос шароитида, маълум бир университет битирувчиларини тайёрлаш даражасига қўйиладиган малака талабларининг минтақавий ва тармоқ хусусиятларини ўз ичига олиши мумкин.

1.5. Умумий амалиёт шифокорининг касбий тайинланиши ва иш фаолиятининг шарт-шароитлари:

Умумий амалиёт шифокори – малакали мутахассис ҳисобланади ва аҳолининг даволаш касалликларини ташҳислаш, даволаш чора-тадбирларини олиб бориш учун етарли назарий билим ва амалий қўникмаларга эга бўлиши талаб этилади.

Умумий амалиёт шифокори аҳолининг соғлиқни сақлаш соҳасида ўз профессионал фаолиятини Соғлиқни сақлаш вазирлигининг тиббий-профилактика муассасаларининг тегишли йўналиш бўғинларида олиб боради:

- Вилоят кўп тармоқли тиббиёт марказлари, касалхоналар, Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази ва филиаллари;

- Соғлиқни сақлаш тизимидаги муассасалар, юқори тиббий маълумотли мутахассис лавозимларининг намунавий номенклатураларида назарда тутилган тегишли лавозимларда 5510100–Даволаш иши (**Умумий амалиёт шифокори**) йўналиши бўйича – **Умумий амалиёт шифокори**;

- Соғлиқни сақлаш ташкилотлари, олий ва ўрта махсус ўқув юртиларида, 5510100–Даволаш иши (**Умумий амалиёт шифокори**) йўналиши бўйича – Даволаш иши **Умумий амалиёт шифокори** лавозимида ишлайдилар.

2. УМУМИЙ АМАЛИЁТ ШИФОКОРИГА МАЛАКА ТАВСИФНОМАСИ

2.1. Умумий амалиёт шифокори билими:

- соғлиқни сақлаш, соғлиқни сақлашни бошқариш соҳасидаги Ўзбекистон Республикаси қонунчилигининг асослари, тиббиёт ходимларининг жавобгарлиги, уларнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари; Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлари;
- турли касалликларнинг биологик ва патологик жараёнларининг сабаблари, ривожланиш механизмлари ва намоён бўлишларини билиш;
- профилактика, гиёҳванд бўлмаган ва турли касалликларни даволаш усулларининг услубий асослари;
- мамлакат таълим тизимини ривожлантиришнинг устувор ёъналишлари;
- мамлакатнинг таълим фаолиятини тартибга солувчи қонунлар ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари.

2.2. Умумий амалиёт шифокор кўникмаси:

- инсоннинг ҳаёти жараёнида унинг физиологик функцияларини шакллантириш ва тартибга солиш нақшларини баҳолаш ва тушунтириш;
- ратсионал фармакотерапия учун далилларга асосланган дори терапияси тамойилларидан фойдаланиш, фармакотерапия самарадорлиги ва хавфсизлигини назорат қилиш;
- касалликларнинг ривожланишининг олдини олиш учун санитария-маърифий ишларни олиб бориш;
- касалликларнинг эрта ва яширин шаклларини ва хавф омилларини аниқлашга қаратилган профилактика ишларини олиб бориш;
- малака тавсифлари талабларига жавоб берадиган ҳажмда ўз вақтида ташҳис қўйиш, туғруқдан олдинги тиббий ёрдам, даволаш ва реабилитация тадбирларини ўтказиш;
- эмлаш;
- тиббий ҳужжатларнинг бухгалтерия ҳисоботи ва ҳисобот шаклларини юритиш;
- мутахассислиги бўйича илмий тадқиқотлар олиб бориш.

2.3. Асосий назарий билимлар

Умумий амалиёт шифокор билиши керак:

- энг кўп учрайдиган касалликларнинг олдини олиш принциплари ва усулларига эга бўлиши;
- анамнезни касбий йиғиш ва беморларни текшириш;
- режа тузиш ва лаборатория ва инструментал текшириш усулларининг маълумотларини талқин қилиш;

- 10-халқаро тасниф талабларига мувофиқ дастлабки ва клиник ташхисни шакллантириш;
- касалхонага қадар бўлган даврда шошилиш ва тезкор ёрдам кўрсатиш бўйича жараёнлар ва манипуляцияларни амалга ошириш;
- терапевтик ва жарроҳлик профилининг тиббий манипуляцияларини ўтказиш;
- "Далилларга асосланган тиббиёт" нинг асосий принципларини қўллаш;
- вақтинча меҳнатга лаёқатсизлик экспертизасини ўтказиш.

3. АҲОЛИ САЛОМАТЛИГИНИ САҚЛАШ ВА КАСАЛЛИКЛАРНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШДА (ПРОФИЛАКТИКАСИДА) УМУМИЙ АМАЛИЁТ ШИФОКОРИНИНГ ЎРНИ

3.1. Умумий амалиёт шифокорнинг мажбуриятлари:

Умумий амалиёт шифокорининг асосий йўналиши - жамоат соғлиғининг олдини олиш ва ҳимоя қилиш. Умумий амалиёт шифокори тайинланган контингентнинг демографик ва тиббий-ижтимоий хусусиятларини билиши керак.

Умумий амалиёт шифокорининг қуйидаги функционал мажбуриятлари рўйхати СВП / ССП ва СП шароитида, маҳаллаларда, ўқув муассасаларида, болалар богчаларида ва уйда амалга оширилади:

- аҳолининг тиббий саводхонлиғини ошириш;
- соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ва амалга ошириш (жисмоний тарбия, спорт, мувозанатли овқатланиш, шахсий гигиена қоидаларига риоя қилиш ва бошқалар);
- чекиш, гиёҳвандлик, спиртли ичимликларни истеъмол қилиш ва бошқа хавф омилларига қарши курашиш;
- жароҳатлар, бахтсиз ҳодисалар, заҳарланишнинг олдини олиш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш;
- оилани режалаштириш, оилавий ҳаётнинг ижтимоий, тиббий-генетик ва тиббий-жинсий жиҳатлари, контрацепция бўйича маслаҳатлар бериш;
- ҳомиладорликни ташхислаш, унинг боришини кузатиш, соматик патологияни аниқлаш ва даволаш, туғруқ учун профилактика;
- ҳомиладорлик ва туғиш учун қарши кўрсатмаларни аниқлаш, зарурат туғилганда ҳомиладорликни тўхтатиш, туғруқдан кейинги даврда аёлларни реабилитация қилиш;
- болаларни кўкрак сути билан боқиш, тарбиялаш, тоблаш ва мактабгача таълим муассасаларига қабул қилишга тайёрлаш;
- санитария-эпидемиология назорати вакиллари билан биргаликда иммунопрофилактика ўтказиш, тиббий муассасаларда ва инфекция ўчоқларида эпидемияга қарши тадбирларни ташкил этиш;
- даволаш муассасалари мутахассисларини жалб қилган ҳолда диагностика, тиббий-соғломлаштириш ва реабилитация тадбирларини ўтказиш;

- Хавф омилларини, касалликларнинг эрта ва яширин шаклларини аниқлаш бўйича ишларни олиб бориш, уларнинг беморнинг соғлиғига таъсирини камайтиришга ёрдам бериш;

- ишлаб чиқариш, қишлоқ хўжалиги ва бошқа ташкилотларда ишчиларни профилактик кўриқдан ўтказиш ва ташкил этиш;

- сурункали касалликлари бўлган беморларни диспансер кузатувидан ўтказиш;

- Аҳоли учун тиббий мактаблар ташкил этиш (нафас олиш, юрак-қон томир, эндокрин ва бошқа тизим касалликлари билан);

- сил, юқумли, тери-таносил ва онкологик касалликларнинг олдини олиш ва барвақт аниқлаш бўйича тадбирларни ўтказиш;

- гиёҳванд моддалардан оқилона фойдаланиш ва даволашнинг алтернатив усулларини мониторинг қилиш;

- Беморларнинг вақтинча ногиронлиги бўйича экспертизаси, ВТЕКга мурожаат қилиш, ишга жойлашиш кўрсаткичларини аниқлаш, меҳнатни осон шароитларига ўтказиш, санаторий-даволаниш;

Беморларнинг соғлиғи ва ёш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда тиббий ва психологик ёрдамни ташкиллаштириш;

Бириктирилган аҳолининг саломатлик ҳолати таҳлили, бухгалтерия ҳисоботи ва тиббий ҳужжатларнинг юритилиши;

- ёлғиз, кекса, ногирон ва сурункали касалликларга чалинган беморларга ёрдам кўрсатишни ташкил этишда ижтимоий ҳимоя органлари ва бошқа хизматларнинг иштироқи;

- УАШ уларнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари, шунингдек, беморларнинг ҳуқуқлари ҳақида хабардор бўлиши керак.

4.СОҒЛИКНИ САҚЛАШ БИРЛАМЧИ ТИЗИМИДА КўРСАТИЛАДИГАН ТИББИЙ ЁРДАМ ҲАЖМИ

4.1.Кўрсатиладиган тиббий ёрдам даражасига кўра Умумий амалиёт шифокор томонидан бажариладиган фаолият:

- профилактика фаолияти (бирламчи, иккиламчи ва х.к.):

- аҳоли саломатлигини ҳимоя қилиш, скрининг, эмлаш, санитария-оқартув ва эпидемияга қарши ишларни вақтида олиб бориш;

- таъхисга оид фаолияти:

- клиник ва инструментал - лаборатория тадқиқот усуллари асосида болаларга касаллик ва патологик ҳолатига замонавий клиник ва лаборатор текширувлар асосида таъхис қўйиш;

- даволаш фаолияти:

- шошилиш ҳолатларида мутахассис сифатида бирламчи ёрдам кўрсатиш;
- ўз вақтида сифатли тиббий ёрдам кўрсатиш;
- оғир ҳолатларни аниқлаб стационарга госпитализация қилиш;
- таъсири исботланган дори-дармонлар билан даволаш, уларни фармакологик ва ножўя хусусиятларни билиш;

- реабилитацияга оид фаолияти:

- сурункали касалликлар билан оғриган беморларга реабилитация тадбирларини ўтказиш;
- реабилитацияга муҳтож бўлган беморларга даволаш учун жисмоний тарбия, физиотерапия ва ноънанавий терапия усуллари (игна рефлекс терапия, фитотерапия, гомеопатия) воситаларидан фойдаланиш; ва бошқалар;

- психолого-педагогик фаолияти:

- аҳоли орасида умумий гигиена тўғрисида суҳбатлар, психологик профилактик дарслар олиб бориш;
- алкоғолизм, наркомания, чекишни олдини олиш учун чора-тадбирлар олиб бориш;
- критик вазиятларда психологик ёрдам кўрсатиш;

- ташкилий-бошқарув фаолияти:

- бирламчи бўғинларда тиббий ходимларнинг меҳнатини ташкил этиш, функционал мажбуриятларни ва уларни амалга оширишнинг оптимал алгоритминини аниқлаш;
- меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси бўйича тадбирларни уюштириш, касбий касалликларни профилактика қилиш, экология хавфсизлигига амал қилиш ва уни таъминлаш устидан назорат қилиш;
- бирламчи бўғинларда ҳисоб юритиш-ҳисобот бериш бўйича тиббий ҳужжатларни юритиш;
- ногиронларни экспертизадан ўтказиш;
- бирламчи бўғинларда болаларга даволаш-диагностика ва реабилитация-профилактика ёрдами кўрсатиш сифатини назорат қилиш;
- иш бўйича ёзишмалар (хизматдаги хатлар, таҳлилий материаллар, хатлар) ни юритиш;

4.2. Даволаш, профилактика, диагностик ва бошфа тадбирларнинг ўтказилиши кўзда тутилган касалликлар рўйхати:

Тақдим этилган касалликлар ва касалликларнинг рўйхати турли ёшдаги (болалар, катталар, қариялар ва қарияларда) ва ҳомиладор аёлларда курснинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда кўриб чиқилиши керак.

1. ШОШИЛИНЧ ЁРДАМ

1. Қуйидаги касалликларга эрта ташҳис қўйиш, шифохонагача ёрдам:

- Хушдан кетиш
- Анафилактик реакция
- Гипертермия
- Фебрил (гипертермик) хуружлар
- Барқарор бўлмаган стенокардия
- 1-даражали гипертензив криз

- Бронхиал астма хуружи
- Истерик реакциялар
- Ташқи ва кўп бўлмаган қон кетиш
- Ўткир эшакеми
- Алкоголдан ўткир заҳарланишнинг енгил ва ўртача оғирлик даражаси
- Ҳашаротлар, ҳайвонлар ва илонларнинг чақиши
- Эпилептик хурух
- Юзаки бегона жисм ва конъюнктивани зарарланиши
- Ташқи эшитиш канали ва бурунда бегона жисм
- Ҳар қандай даражадаги совуқ ва иссиқ уриши
- Сохта круп (енгил ларинго-трахеит)
- Ўткир сийдик тутилиши
- Ичак коликаси
- Гепатик колик
- Буйрак коликаси
- Кўкаришлар ва юзаки тери яралари
- Ҳаддан ташқари исиб кетиш
- Фимоз
- Ўткир психозлар, эпилептик ҳолат, алкогольдан алжираш
- Чикқан жойлар, жароҳатлар, синган жойлар
- Ички аъзоларнинг шикастланиши.
- Мия шикастланиши.
- Септик ҳолатлар
- Қон кетиши (назофарингеал, ўпка, қизилўнгач, ошқозон-ичак, буйрак, бачадон)
- Электротравма, чўкиш, осиш
- Ўткир экзоген заҳарланиш (заҳарланиш) ва гиёҳванд моддаларни ҳаддан ташқари ошириб юбориш
- Преагонал ва агонал ҳолатлар,
- Клиник ўлим.

2. Шошилиш ёки ихтисослашган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва тор мутахассисларга маслаҳат бериш ва / ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида юбориш, олдин шифохонагача биринчи тиббий ёрдам кўрсатган беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Кома (гипогликемик, гипергликемик, жигар, уремик, неврологик), мия шиши, преэклампсия, эклампсия.
- Коллапс, шок (гиповолемик, қайта тақсимловчи, кардиоген ва обструктив).
- Ўткир нафас етишмовчилиги, ларингоспазм, бронхоспазм, ларингеал шиш, астматик ҳолат, бронхо-обструктив синдром, пневмоторакс, асфиксия
- Пароксизмал тахикардия
- Морган-Адамс-Стокс синдроми
- Миокард инфаркти
- Юрак астмаси, ўпка шиши
- 2-даражали гипертензив криз, тиреотоксик криз

- Мия қон айланишининг ўткир бузилиши (ишемик, геморрагик, вақтинчалик ишемик хуруж)
- Ўткир қорин
- Квинке шиши, Лайелл синдроми, анафилактик шок
- Тромбоэмболик синдром, тарқалган томир ичи синдроми, гомологик қон синдроми
- Юқори нафас йўллариининг бегона жисмлари
- Глаукоманинг ўткир ҳолати
- Ўткир бўйрак етишмовчилиги. Анурия. Олигурия.

2. НАФАС ОЛИШ АЪЗОЛАРИНИНГ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, шифохонагача даволаниш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- ОРВИ, ўткир фарингит
- Ўткир трахеит
- Ўткир бронхит
- Сурункали обструктив бўлмаган бронхит
- Пневмония (шифохонадан ташқари ва нозокомиал, енгил кечиши)
- Бронхиал астма (I-II босқич)
- ЎСОК I-II даражали (А, Б гуруҳи)
- Бронхоэктаз (енгил кечиши)
- Сурункали нафас этишмовчилиги (I даража)

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва тор мутахассисларга ва / ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида мурожаат қилиш, эрта диагностика ва шифохонагача дастлабки тиббий ёрдам, тадқиқотлар ўтказиш, беморни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Сурункали обструктив бронхит, бронхиолит
- Бронхиал астма (III-IV босқич)
- ЎСОК III-IV даражали (С, Д гуруҳи)
- Пневмония (шифохонадан ташқари ва нозокомиал, ўртача ва оғир кечиши)
- Бронхоэктаз (ўртача ва оғир кечиши)
- Пневмокониоз
- Плевритлар
- Сурункали ўпка юраги
- Ўпка эмфиземаси, пневмосклероз
- Ўпка абцесси ва гангренази

3. ЮРАК ҚОН ТОМИР ТИЗИМ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, шифохонагача даволаниш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Артериал гипертензия (гипертензия, II ва III хавф)
- Атеросклероз

- ЮИК: Стабил стенокардия I-II ФС.
- ЮИК: постинфаркт кардиосклероз
- Миокардит (енгил кечиши)
- Аритмия (синусли тахикардия, синусли брадикардия, нодир монотоп экстрасистолия)
- Сурункали юрак этишмовчилиги I-II А даража.

2. Шошинч ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан ташхис қўйиш ва стационар шароитда даволаниш, тор мутахассисларга ва / ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида мурожаат қилиш, беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Аритмиянинг хавфли турлари (экстрасистолия, пароксизмал тахикардия, хилпилловчи аритмия, синус тугунининг заифлиги, юрак стимуляторининг кўчиши, блокада ва бошқалар).
- Артериал гипертензия (гипертензия, III ва IV хавф)
- Семptomатик артериал гипертензия
- ЮИК. Стабил стенокардия III-IV ФС.
- ЮИК. Ностабил стенокардия
- ЮИК. Миокард инфаркти
- Миокардит (ўртача ва оғир кечиши).
- Перикардит
- Юкумли эндокардит
- Артериал гипертензиянинг криз билан кечиши
- Туғма ва орттирилган юрак нуқсонлари
- Кардиомиопатиялар
- IIБ-III даражали сурункали юрак этишмовчилиги.

4. МЕЪДА-ИЧАК ЙЎЛЛАРИ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, шифохонагача даволаниш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Гастроезофагиал рефлюкс касаллиги (I ва II даражали)
- Сурункали гастрит, дуоденит (енгил кечиши)
- Ошқозон ва 12 бармоқ ичак яра касаллиги (асоратланмаган ва енгил кечиши)
- Сурункали энтерит, колит (енгил кечиши)
- Ўт пуфаги ва ўт йўллариининг дискинезиаси
- Сурункали тошсиз холецистит (енгил кечиши)
- Сурункали нофаол гепатит (ноинфекцион этиологияли)
- Постхолецистэктомик синдром
- Ичакнинг таъсирланиш синдроми

2. Шошинч ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан ташхис қўйиш ва стационар шароитда даволаниш, тор мутахассисларга ва / ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида мурожаат қилиш, беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Гастроэзофагиал рефлюкс касаллиги (III ва IV даражали)
- Ўткир гастрит
- Сурункали гастрит (ўртача ва оғир кечиши)
- Ошқозон ва 12 бармоқ ичак яра касаллиги (асоратланган, ўртача ва оғир кечиши)
- Ўткир ва сурункали холецистит (ўртача ва оғир кечиши)
- Гепатобилиар йўлининг функционал бузилишлари (ўртача ва оғир кечиши)
- Сурункали энтеритлар, колитлар (қўзиш даври, оғир кечиши)
- Целиакия
- Вильсон-Коновалов касаллиги
- Жигар циррози
- Носпецифик ярали колит
- Крон касаллиги

5. БЎҒИМ ВА БИРИКТИРУВЧИ ТЎҚИМА КАСАЛЛИКЛАРИ:

1. Қўйдаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, шифохонагача даволаниш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- остеоартрит
- остеохондроз
- остеопороз
- юрак нуқсонисиз сурункали ревматик касаллиги

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан ташхис қўйиш ва стационар шароитда даволаниш, тор мутахассисларга ва / ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида мурожаат қилиш, беморларни қўйдаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Ўткир ревматик иситма
- Юрак нуқсонли сурункали ревматик касаллиги
- Рематоид артрит
- Анкилозли спондилит
- Реактив артрит (Рейтер касаллиги)
- Псориатик артрит
- Тизимли қизил югуруги
- Тизимли склеродерма
- Дерматомиозит
- Бошқа бириктирувчи тўқима касалликлари
- Тизимли васкулитлар
- Подагра

6. БУЙРАК ВА СИЙДИК ЙЎЛЛАРИ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қўйдаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, шифохонагача даволаниш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Ўткир пиелонефрит (асоратланмаган)
- Уретрит
- Цистит
- Баланит, баланопостит, фимоз
- Ўткир простатит
- Орхоэпидидимитлар (носпецифик)
- Энурез (енгил шакли)
- Сийдик кислотаси диатези

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан ташхис қўйиш ва стационар шароитда даволаниш, тор мутахассисларга ва / ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида мурожаат қилиш, беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Буйрак жомчалари ва сийдик йўлларида туғма нуқсонлар (сони, жойлашиши, ҳажми ва тузилиши)
- Ўткир пиелонефрит (асоратланган)
- Сурункали пиелонефрит
- Сурункали цистит, сурункали простатит
- Ўткир ва сурункали гломерулонефрит
- Буйрак амилоидози
- Ирсий нефропатия
- Буйрак-тош касаллиги
- Сурункали буйрак касаллиги
- Буйрак карбункули ва абсеси, паранефрит
- Сийдикни ушлаб тура олмаслик – энурез (оғир шакли)
- Сурункали простатит
- Гидронефроз
- Варикоцеле, мойк ва уруғ тизимчаси истиксоси
- Крипторхизм
- Эркаларда бепуштлик, эректил дисфункция, эрта эякуляция
- Пейрони касаллиги
- Простата беши яхши сифатли гиперплазияси ва простата саратони
- Буйраклар, сийдик пуфаги, мойк, жинсий олат ўсмалари

7. ҚОН ХОСИЛ ҚИЛУВЧИ ТИЗИМ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, шифохонагача даволаниш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Анемия (I ва II даражали темир танқислиги, B₁₂, I-даражали фолий-етишмаслиги анемияси)
- Лейкемоид реакциялар

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан мутахассисларга мурожаат қилиш ва / ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида юбориш, эрта

диагностика ва биринчи тиббий ёрдам кўрсатган беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Анемия (темир танқислиги, В₁₂, фолий-етишмовчилиги - ўртача даражадан оғиргача)
- Гемолитик анемия
- Апластик анемия
- Гемофилия
- Тромбоцитопатиялар ва тромбоцитопениялар
- Геморрагик васкулит
- Ўткир ва сурункали лейкозлар
- Миелом касаллиги
- Лимфогрануломатоз
- Нур касаллиги
- ДВС – синдром

8. ЭНДОКРИН ТИЗИМИ ВА МОДДАЛАР АЛМАШИНУВИНИНГ БУЗИЛИШИ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, шифохонагача даволаниш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Эндемик бўқоқ
- Экзоген конституциявий семириш
- Қандли диабет, 2-тури (асоратланмаган)
- Гипотирозидизм

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан ташхис қўйиш ва стационар шароитда даволаниш, тор мутахассисларга ва / ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида мурожаат қилиш, беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Қандли диабет 1-тури
- Қандли диабетнинг 2-тури (оғир, асоратланган кечиши)
- Диффуз токсик бўқоқ
- Тироидитлар
- Акромегалия, гигантизм
- Гипофизар нанизм
- Гипогонадизм
- Иценго-Кушинг касаллиги ва синдроми
- Қандсиз диабет
- Альдостерома
- Феохромоцитома
- Буйрак усти беши етишмовчилиги
- Қалқонсимон без ўсмалари

9. АСАБ ТИЗИМИ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Мигрен, кучли бош оғриғи
- Неврит ва невралгия
- Умуртқа поғонасидаги оғрик синдроми (рефлекс, радикуляр)
- Вегето-қон томир дистонияси

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан ташхис қўйиш ва стационар шароитда даволаниш, тор доирадаги мутахассисларга ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида мурожаат қилиш, беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Ўткир полинейропатиялар
- Мия қон айланишининг ўткир ва сурункали касалликлари
- Паркинсон касаллиги
- Менингит, энсефалит, миелит, полимиелит
- Тарқоқ склероз
- Амиотрофик латерал склероз, сирингомиелия
- Болаларда церебрал фалажлик
- Ирсий касалликлар
- Эпилепсия
- Вестибуляр синдромлар (Менер синдроми, вестибуляр нейромалар ва бошқалар).
- Бош ва орқа мия ўсмалари
- Генетик касалликлари

10. РУҲИЙ БУЗИЛИШ ВА КАСАЛЛИКЛАР

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Неврозлар, энгил невротик касалликлар
- Ўткир алкоғолли мастлик, энгил ва ўртача оғир кечиши
- Энгил даражадаги депрессив ўзгаришлар
- Психосоматик касалликлар
- Болалар неврози

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан мутахассисларга мурожаат қилиш ва ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида юбориш, олдиндан диагностика ва биринчи тиббий ёрдам кўрсатган беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Реактив психозлар
- Психопатия ва бошқа шахсий касалликлар
- Шизофрения
- Ақлий заифлик

- Эпилепсия
- Психоактив моддаларни истеъмол қилиш натижасида ақлий ва хулқ-атвор бузилиши
- Жинсий ва жинсни аниқлаш бузилишлари
- Болалик ва ўсмирликдаги психологик ривожланишнинг бузилиши
- Болалик ва ўсмирликдаги хулқ-атвор ва ҳиссий касалликлар
- Ўртача ва оғир депрессив касаллик
- Соматоформ бузилиши

11. ЮҚУМЛИ КАСАЛЛИКЛАР

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, биринчи ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- ОРВИ, грипп
- Вирусли гепатит А
- Эпидемик паротит (енгил кечиши)
- Кўк йўтал
- Қизамиқ, қизилча (енгил кечиши)
- Скарлатина (енгил кечиши)
- Гельминтозлар

Изоҳ: агар даволаниш пайтида ҳеч қандай самара кузатилмаса ёки беморнинг аҳволи обирлашса, касалхонага ётқизиш ва мутахассиснинг маслаҳати зарур.

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдам талаб қиладиган касалликларнинг диагностикасини амалга ошириш ва тор мутахассисларга ва ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида юбориш, олдиндан ташхис қўйиш ва биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш, беморни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Ҳаво-томчи инфекциялар (ОРВИ ва грипп - оғир кечиши, дифтерия, қизамиқ - оғир кечиши, қизилча - оғир кечиши, эпидемик паротит - оғир кечиши, қизилча - оғир кечиши, менингит, инфекцион моноклёл).
- Ичак инфекциялари ва инвазиялари (ич қотиши, паратифоид иситма, салмонеллёл, дизентерия, ботулизм, вабо, полимиелит, токсоплазмоз, эхинококкоз, лямблиоз, амибиёл, гельминтозлар)
- Б, С, Д вирусли гепатитлари
- Трансмиссив инфекциялар (безгак ва арбовирус инфекциялари)
- Зооноз инфекциялари (бруцеллёл, қутуриш, куйдирги, вабо).
- Тери инфекциялари (қизилўнғач, қоқшол)
- ОИВ инфекцияси
- Юқумли касалликлардаги фавқулотда вазиятлар (гиповолемик шок, ИТШ, анафилактик шок, мия шиши, ОПЭ, Уотерхауз-Фридерексен синдроми)
- Вирусли инфекция (цитомегаловирус инфекцияси, герпес вируси инфекцияси), сувчечак (оғир кечиши).

12. ТЕРИ-ТАНОСИЛ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, биринчи ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Себорея
- Сўгал, липомалар
- Одатий хуснбузарлар
- Ўчоқли алопеция
- Педикулёз
- Қичима
- Сурункали эшакеми
- Контактли дерматит
- Рангдор темирлатки

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдам талаб қиладиган касалликларнинг диагностикасини амалга ошириш ва тор мутахассисларга ва ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида юбориш, олдиндан ташхис қўйиш ва биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш, беморни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Аллергодерматит
- Токсикодерма
- Пиодермия, псевдофурункулоз
- Нейродерматит
- Дерматофитоз
- Экзема
- Псориаз
- Қизил текис темирлатки
- Герпес
- Мохов
- Пуфаклар
- Пигментли тери ҳосилалари
- Фотодерматоз ва қизил югурук
- Тери лейшманиози
- Зардоб касаллиги
- Ангиома, тери саратони
- Жинсий йўл орқали юқувчи инфекциялар (гонорея, сифилис, трихомониоз, кандидоз, хламидиоз, герпес, ОИТС)
- Витилиго

13. ТУБЕРКУЛЁЗ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, биринчи ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Туберкулез касаллигини эрта ташхислаш
- Туберкулезнинг фаол бўлмаган даври

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва олдиндан мутахассисларга мурожаат қилиш

ва ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида юбориш, олдиндан диагностика ва биринчи тиббий ёрдам кўрсатган беморларни қуйидаги касалликлар бўйича кузатиш:

- Бирламчи туберкулез
- Ўчоқли ва яллиғланган ўпка туберкулези
- Ўпка туберкулёмаси
- Тарқоқ туберкулез
- Ўпка туберкулезининг деструктив шакллари
- Плеврит
- Ўпкадан ташқари аъзолар туберкулези

14. БОЛАЛАР КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Физиологик сариқлик
- Эрта туғилиш 1 даражаси
- Атопик дерматит
- Протеин-энергетик етишмаслиги
- Рахит
- Алиментар диарея
- Энурез
- Ўткир бронхит
- Сурункали бронхит (енгил кечиши)
- Бронхиал астма (енгил кечиши)
- Гастрит
- Ошқозон ва ўн икки бармоқли ичак яраси (асоратланмаган)
- Ўт йўллари дискинезияси
- Сурункали нофаол гепатит
- Сийдик йўллари инфекциялари
- Камқонлик (1-2 даража)
- Гиповитаминоз
- ОРИ (асоратланмаган)

2. Шошинч ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва ўз вақтида мутахассисларга мурожаат қилиш ва/ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида касалхонага биринчи тиббий ёрдам кўрсатган беморларни кейинги тиббий кўрикдан ўтказиш;

- Туғруқ асфикси ва туғилиш травмаси
- Эрта туғилиш 2 ва 3 даража
- Янги туғилган чақалоқнинг гемолитик касаллиги
- Бачадон ичи инфекциялари
- Гипоксик-ишемик энцефалопатия
- Бирламчи ва иккиламчи пиелонефрит
- Зотилжам

- Обструктив бронхит, бронхиолит
- Бронхиал астма (ўртача ва оғир)
- Миокардит
- Юракнинг ревматик касаллиги
- Туғма ва орттирилган юрак нуқсонлари
- Ички аъзоларнинг туғма аномалиялари
- Сепсис
- Балоғатга этмаган болаларнинг сурункали артрити
- Ошқозон ва ўн икки бармоқли ичак яра касаллиги (асоратланган)
- Сурункали фаол гепатит
- Жигар циррози
- Гломерулонефрит
- Тизимли касалликлар
- Дисметаболик нефропатия
- 3-даражали камқонлик

15. АКУШЕРЛИК ВА ГИНЕКОЛОГИЯ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Физиологик ҳомиладорлик
- Ҳомиладор аёлларни енгил турдаги қусиши
- Ҳомиладорликдаги гестацион гипертензиянинг енгил тури
- Туғруқдан кейинги даврдаги физиологик даволанишни бошқариш
- Лактостаз, гипогалактия
- Ҳомиладорликда 1-2 даражали анемия
- Ҳайз олди синдроми
- Климактерик синдром
- Ташқи жинсий аъзоларнинг ўткир ва сурункали яллиғланиш касалликлари
- Ҳайз кўриш циклининг бузилиши
- Контрацепция усуллари

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва ўз вақтида мутахассисларга мурожаат қилиш ва/ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида касалхонага биринчи тиббий ёрдам кўрсатилган беморларни кейинги тиббий кўрикдан ўтказиш:

- Асоратланган ҳомиладорлик: кўп ҳомилалик, кўп сувлик, кам сувлик, бачадонда чандиқлар, резус иммунизацияли ҳомиладорлик.
- Вояга этмаган болаларда қон кетиш
- Вагинал қон кетиш
- Соматик касалликлар билан ҳомиладорлик
- Ҳомиладорликда анемиянинг оғир шакли
- Ҳомиладор аёлларнинг ўртача ва оғир турдаги қусиши
- Гипертензив касалликлар: сурункали артериал гипертензия, оғир ҳомиладорлик гипертензияси, преэклампсия ва эклампсия.

- Ҳомиладорликни кўтара олмаслик. Ҳомилани тушиш хавфи
- Аборт ва уларнинг асоратлари
- Эрта туғилиш
- Бачадондан ташқари ҳомиладорлик
- Бепуштлик
- Эндометриоз ва миома
- Бачадон ва қин деворлари тушиши
- Аёл жинсий аъзоларининг неоплазмалари
- Бачадон бўйни ва бачадон патологияси

16. ХИРУРГИК КАСАЛЛИКЛАР

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Юзаки кесилган ва кўкарган яралар
- Фурункуллар, гидраденит, лимфаденит (юз ва бўйин соҳаларидаги жойлашган яралардан ташқари)
- Ётоқ яралари
- Трофик яралар
- Тирноқларнинг ичга ботиб ўсиши
- Ануснинг ўткир ёрилиши
- Асоратланмаган ташқи геморрой
- Юмшоқ тўқималарнинг яхши сифатли ўсмалари (липома, атерома, сўгаллар ва бошқалар).

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва ўз вақтида мутахассисларга мурожаат қилиш ва ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида касалхонага биринчи тиббий ёрдам кўрсатилган беморларни кейинги тиббий кўрикдан ўтказиш:

- Чуқур кесилган ва кўкарган яралар
- Панариций, паронихия
- Фурункулоз, флегмона
- Асоратланган мастит
- Хўппозлар (тери ости ва ички аъзолар)
- Остеомиелит
- Парапроктит, тўғри ичакнинг тушиши
- Қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир касалликлари (аппендитсит, панкреатит, калкулозли холетсисит ва бошқалар).
- Кўкрак бўшлиғи аъзоларининг ўткир касалликлари (очик, ёпик, клапанли пневмоторакс ва бошқалар).
- Чурра
- Тромбофлебит, варикоз касаллиги
- Рейно касаллиги

- Облетерловчи атеросклероз ва эндартериит
- Аорта аневризмаси
- Кўкс оралиғи аъзолари касалликлари (кўкс аъзолари жароҳатлари, медиастенит, юрак нуқсонлари ва бошқалар).
- Қизилўнгач касалликлари
- Қалқонсимон без касалликлари
- Оёқлар гангренази (атеросклероз эндоартерит ва қандли диабет фонида оёқларнинг критик ишемияси)

17. ТАЯНЧ ҲАРАКАТ АЪЗОЛАРИ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспанцер кузатувини амалга ошириш:

- Ясси оёқлик
- Таянч фаолиятини бузилиши
- Тендосиновит, миозит
- Лангет ва шиналар қўйиш ва ечиш (оёқ-қўлларни иммобилизация қилиш)
- Синишлар
- Жароҳатлар ва чўзилишлар
- Тери ва тери ости тўқималарига зарарланишидаги яралар
- Жароҳатларнинг олдини олиш

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва ўз вақтида мутахассисларга муурожаат қилиш ва/ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида касалхонага биринчи тиббий ёрдам кўрсатилган беморларни кейинги тиббий кўриқдан ўтказиш:

- Таянч-ҳаракат тизимининг туғма нуқсонлари
- Маймоқ оёқ
- Бурсит, синовит
- Чаноқ-сон бўғими дисплазияси
- Сколиотик касаллик
- Остеомиелит
- Анкилоз ва контрактуларлар
- Суяк ва юмшоқ тўқималар ўсмалари

18. ҚУЛОҚ, ТОМОҚ ВА БУРУН КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспанцер кузатувини амалга ошириш:

- ЛОР аъзоларининг шикастланиши, куйиши ва музлаши
- Бурун, қулоқ ва халқумда ёт жисм
- ЛОР аъзоларининг сарамаси
- Олтингугурт тикини
- Бош айланиши, қулоқдаги шовқин

- Эшитиш қобилиятини йўқотиш ва карлик
- Кулоқ фурункули (асоратсиз)
- Ташқи отит
- Ўткир ва сурункали ўрта отит
- Бурун фурункули (асоратсиз)
- Ринит ва бурун бўшлиқлари яллиғланишининг ўткир ва сурункали шакллари
- Аллергик ринит
- Ўткир ва сурункали фарингит
- Сурункали тонзиллитнинг оддий шакли ва I-даражали аллергик шакли
- Ангина
- Ўткир ва сурункали ларингит
- Кулоқ супрасини хондроперихондрити
- Ташқи эшитиш каналининг экземаси
- Отомикоз

2. Шошилиш ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва ўз вақтида мутахассисларга мурожаат қилиш ва/ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида касалхонага биринчи тиббий ёрдам кўрсатилган беморларни кейинги тиббий кўрикдан ўтказиш:

- Бурун, кулоқ аномалиялари
- Ташқи буруннинг деформацияси
- Сурункали ринит (гипертрофик шакли)
- Синуситлар (асоратланган)
- Бурун йўлининг қийшиқлиги
- Ўткир ва сурункали ўрта отит (асоратланган)
- Меньер касаллиги
- Эшитув нервининг ўткир неврити
- Кондуктив ва аралаш карлик
- II-III даражали аденоид вегетацияси
- Нафас етишмовчилиги
- Сурункали тонзиллит (I-II даражали токсик-аллергик шакли)
- Парафарянгиал, паратосиллар, ютқин хўппозлар
- Юқори нафас йўллариининг инфекцион грануломалари (склерома)
- Ўткир эпиглотит
- Ютқиннинг сурункали стенози
- ЛОР аъзоларининг ўсимталари
- Яхши сифатли пароксизмал позицион бош айлашиши

19. КЎЗ КАСАЛЛИКЛАРИ

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Ўткир ва сурункали конъюнктивит
- Ўткир ва сурункали блефарит (енгил кечиши)
- Ячмен

- Дакриоаденит

2. Шошилинч ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва ўз вақтида мутахассисларга мурожаат қилиш ва/ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида касалхонага биринчи тиббий ёрдам кўрсатилган беморларни кейинги тиббий кўрикдан ўтказиш:

- Птерегиум
- Эктропион, энтропион, птоз
- Қовоқ абсцесси ва флегмонаси
- Халязион
- Блефарит (оғир кечиши)
- Дакриоцистит
- Филадельфия
- Склерит
- Кератит
- Увеит
- Рефрактив аномалиялар (близорукость, дальновзоркость, астигматизм, амблиопия)
- Катаракта
- Глаукома
- Гемофтальм
- Кўз тўр пардаси касалликлари (кўчиши, ЦВС тромбози, ЦАС окклюзияси, диабетик ретинопатия, ёшга боғлиқ бўлган макула дегенерацияси)
- Кўрув нерви касалликлари (неврит, димланиш, атрофия)
- Кўзнинг шикастланиши (жароҳатлар ва куйишлар)
- Кўз олмаси ўсмалари

20. СТОМАТОЛОГИК КАСАЛЛИКЛАР

1. Қуйидаги касалликларнинг олдини олиш, эрта ташхис қўйиш, дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, рационал даволаш, реабилитация ва диспансер кузатувини амалга ошириш:

- Стоматит
- Глоссит
- Гингивит

2. Шошилинч ёки ихтисослаштирилган тиббий ёрдамни талаб қиладиган касалликларни ташхислаш ва ўз вақтида мутахассисларга мурожаат қилиш ва/ёки стационар шароитда даволаниш учун ўз вақтида касалхонага биринчи тиббий ёрдам кўрсатилган беморларни кейинги тиббий кўрикдан ўтказиш:

- Патологик прикус
- Кариес
- Парадентоз
- Юз-жағ соҳасидаги ўсмалар ва ўсмасимон хосилалар
- Юз-жағ соҳасининг туғма нуқсонлари
- Юз-жағ соҳаси яллиғланиш касалликлари (абсцесс ва флегмона)

5. УМУМИЙ АМАЛИЁТ ШИФОКОР ЭГА БЎЛИШИ ШАРТ АМАЛИЙ КЎНИКМАЛАР

Умумий амалиёт шифокорига қуйидаги амалий кўникмаларга эга бўлиши керак:

- Беморнинг касаллиги ҳақидаги маълумотларни мохирона йиғиш ва беморни кўздан кечириш;
- Беморнинг ички аъзолари пальпацияси, перкуссияси ва аускультацияси;
- Артериал қон босимини ўлчаш;
- Барча инъекция турларини;
- Оёқ-қўлнинг вена қон томирларига периферик катетерни қўя олиш;
- Электрокардиографияни ўтказиш ва маъносини ўқий олиш;
- Қон ва сийдик умумий тахлили;
- Қон гуруҳини, унинг резус-факторини, қон оқиши ва ивиш вақтини аниқлаш;
- Кислород билан даволаш;
- Юрак-ўпка реанимацияси (сунъий нафас олиш ва юракнинг билвосита массажи, асфикциянинг олдини олиш);
- Бурунни олд тампонидаси;
- Қон кетишини тўхтатиш учун бинтларни қўллаш;
- Яралар ва куйишларни боғлаш, тери чокларини қўйиш ва олиб ташлаш;
- Ташқи эшитиш канали, бурун, конъюнктива, юқори нафас йўлларида (Геймлих қабули) ёт жисмларни олиб ташлаш;
- Шикастланишда вақтинча иммобилизация қилиш;
- Қовуқни эластик катетер ёрдамида катетеризатсия қилиш;
- Простата безининг бармоқ билан ректал текшириш;
- Вакцина ва зардоблар юбориш;
- Ошқозонни ювиш, тозаловчи хукна;
- Травмаларда маҳаллий анестезия қилиш;
- Сينيшларда транспортировка қоидалари;
- Психомотор кўзгалишларда фиксациялаш;
- Кўз қовоқларини оддий буриш;
- Фавқулодда вазиятларда туғруқни қабул қилиш;
- Фавқулодда вазиятларда жароҳатланганларни саралаш ва биринчи ёрдам кўрсатиш қоидалари;
- Пикфлоуметрия;
- Ингалятор ва спинхалердан фойдаланишни ўргатиш;
- Сийдикдаги ўт пигментларини аниқлаш;
- Тозалаш (даволаш) хўкналарини ўтказиш;
- Диетани буюриш, овқатланиш эҳтиёжлари, диетани баҳолаш;
- Овқатланиш ва вазни назорат қилиш;
- Сийдикдаги оқсил миқдорини аниқлаш;
- Простата безининг бармоқ билан текшириш;
- Қовуқни эластик катетер ёрдамида катетеризация қилиш;
- Дренаж ва сийдик йўллари катетерини парваришлаш;
- Қалқонсимон безни палпация қилиш;

- Антропометрия, тана вазни индексини аниқлаш, абдоминал индекс;
- Қонда, сийдикда қанд миқдори ва сийдикда таркибидаги ацетонни аниқлаш;
- Қандли диабетга қарши диетани буюриш;
- Семиришда диета буюриш;
- Неврологик ҳолатни ўрганиш;
- Руҳий ҳолатни баҳолаш;
- Нажасни умумий таҳлили ва нажасда паразитлар борлигини таҳлил қилиш;
- Томоқ ва бурундан суртма олиш;
- Қалин томчи учун қон текшируви;
- Фавқулодда вазият ҳақида хабарномани тўлдириш;
- Иммунопрофилактика;
- Ўткир ичак инфекциясини аниқлаш, шошилиш билдиришномани тўлдириш, карантин ўрнатиш;
- Мулоқотдаги шахсларни назорат қилиш;
- Эпидемияга қарши химоя, шахсий хавфсизлик ва бошқаларнинг хавфсизлиги усулларига ўргатиш;
- Микроскоп остида текшириш учун теридан материал олиш;
- Бит ва қўтирларнинг қўзғатувчисини аниқлаш;
- Тери элементларини Вуд лампаси ёрдамида текшириш;
- Балғам бактериоскопияси;
- Туберкулин тестлари;
- Вакцинация и ревакцинация
- Янги туғилган чақалоқларнинг рефлексларини ва жисмоний ривожланишини баҳолаш;
- Кўкракда эмизишни тўғри ушлаб туришни ўрганиш;
- Озиқлантиришнинг барча турлари;
- Турли ёшдаги болаларнинг рационал овқатланиши;
- Турли хил касалликларга чалинган болалар учун овқатланиш;
- Чақалоқларни бўйи, вазни, фонтанел ҳолатини баҳолаш;
- Жисмоний ва психомотор ривожланишни мониторинг қилиш;
- Ўз вақтида иммунопрофилактика;
- Эмлашдан кейинги реакцияларнинг олдини олиш;
- Орал регидратация;
- Ҳомиладорлик тести;
- Ҳомиладорлик ёшини белгилаш;
- Хомиланинг муддатини ва вазнини ҳисоблаш;
- Стетоскоп ёрдамида ҳомила юрак уришини эшитиш;
- Папаниколау бўйича цитологияга суртма олиш;
- Хомиланинг муддатини ва вазнини ҳисоблаш;
- Она ва ҳомила учун хавф даражасини баҳолаш;
- Кўзгуда гинекологик текширув;
- Бимануал текширув (бачадон ва унинг ортиқчалари);
- Ташқи акушерлик текшируви;
- Бачадон ичи спиралини қўйиш;
- Бачадон ичи спиралини олиб ташлаш;

- Вагинал суртма тозалигини аниқлаш;
- Контрацептив воситаларни индивидуал танлаш;
- Асептика ва антисептика;
- Қўлга ишлов бериш;
- Яралар, куйган жойлар ва ётоқ яраларига ишлов бериш ва боғлам қўйиш;
- Чокларни қўйиш ва олиш;
- Тери ости абсцесси ва фрункулини очиш (юз ва бўйин соҳасидаги бундан мустасно);
- Ичкарига усган тирноқни олиб ташлаш;
- Қоқшолга қарши зардоб юбориш;
- Ректал текширув;
- Юмшоқ тўқималардан кичик хажмдаги хосилаларни олиб ташлаш;
- Блэкмор зондини ўрнатиш;
- Ошқозонни зондлаш ва ювиш;
- Бегона жисмларни олиб ташлаш;
- Ташқи қон кетишни вақтинча ва доимий тўхтатиш;
- Лат ейиш ва шикастланишларда анестезия;
- Отоскопия;
- Риноскопия (олд ва орқа);
- Стомафарингоскопия;
- Билвосита ларингоскопия;
- Эшитиш (акуметрия), вестибуляр аппаратларни текшириш;
- Бурун ва томоқдан суртма олиш;
- Олтингугурт тиқинини олиб ташлаш;
- Ташқи қулоқни ювиш;
- Бодомсимон безларни ювиш;
- Бурун бўшлиғи ва синусларни чайиш;
- Дори воситаларини қулоқ, бурун, томоққа томизиш ва инсуфляция қилиш;
- Олд бурун тампонадаси ва қулоқ тампонадаси;
- Ташқи эшитиш каналидан, бурун, фаренксдан бегона жисмни олиб ташлаш;
- Оғиз бўшлиғини текшириш;
- Оғиз бўшлиғини даволаш;
- Бандажни қўллаш;
- Терини кўз қовоқлари, конъюнктива ташқи кўздан кечириш;
- Кўз қовоқларининг ҳаракатчанлигини баҳолаш;
- Кўзни ён томонда текшириш;
- Кўз қовоқларини оддий буриш;
- Тўғридан-тўғри офтальмоскопия;
- Кўриш қобилятини аниқлаш;
- Ранг ажратишни аниқлаш;
- Кўз ичи босимини пайпаслаш;
- Кўз томчилари, кўзларга малҳам қўйиш;
- Кўриш майдонини аниқлаш;
- Кўзойнакнинг субъектив танлови;
- Моно ва бинокуляр боғлам қўйиш;

- Функционал диагностика тестларини шарҳлаш.

6. УМУМИЙ АМАЛИЁТ ШИФОКОРИНИНГ МУНОСАБАТЛАРИГА КЎЙИЛГАН ТАЛАБЛАР

Беморларга нисбатан Умумий амалиёт шифокори томонидан кўрсатиладиган муносабат

- Шифокор деонтологияси;
- Шифокор сирларини сақлашга риоя қилиш;
- Беморга ва унинг оила аъзоларига соғлом турмуш тарзини ўзгартириш бўйича маслаҳатлар бериш;
- Сурункали беморларнинг динамик мониторинги;
- Беморлар ва ижтимоий заиф гуруҳларга ғамхўрлик қилиш мониторинги;
- Рационал тиббий аралашув;
- Эрта ташхис қўйиш ва хавф омилларини аниқлаш;
- Шифохонагача бўлган босқичда диагностика;
- Ходимлар билан коллегиял муносабатларни ўрнатиш
- Жамоавий ишлаш;
- Меҳнатни ташкиллаштириш;
- Бошқа муассаса ходимлари билан ҳамкорлик қилиш;
- Маслаҳатчиларни жалб қилиш;

Шифокор малакасини ошириш

- Диагностика ва даволашнинг замонавий усулларини ўзлаштириш;
- Малакали хужжатларни юритиш ва ҳисоботлар тайёрлаш;
- Узлуксиз касбий таълим олиш;
- Компютер ва ахборот технологиялари билан ишлаш, чет тилларини ўрганиш;
- ҚВП/ҚОП ва ОП ларда ишларни ташкил қилиш.

7. УЗЛУКСИЗ КАСБИЙ ТАЪЛИМ ВА УМУМИЙ АМАЛИЁТ ШИФОКОРИНИНГ АТТЕСТАЦИЯСИ

Умумий амалиёт шифокори мутахассиси доимий равишда ўз-ўзини ўқитиш орқали касбий билим ва кўникмаларини доимий равишда ошириб бориши керак. Умумий амалиёт шифокорлари олий тиббий ўқув юртларида, малака ошириш институтларида сертификатлар ва / ёки гувоҳномалар олиш билан ойлик цикл шаклида ўқитишлари мумкин.

Умумий амалиёт шифокори туман, вилоят ва республика миқёсида соғлиқни сақлаш бўлимлари ёки халқаро ташкилотлар томонидан ташкиллаштирилган қисқа муддатли ўқув курслари ва семинарларда қатнашиши керак, шундан сўнг у сертификат, шаходатнома ва гувоҳномалар олади.

Ҳар бир умумий амалиёт шифокори тиббий ёрдам сифатини яхшилаш учун ҳар йили текширув ўтказади. Тиббиёт бўлими учун энг муҳим муаммо ҳақида у лойиҳа тайёрлайди, натижалари тиббий кенгашда муҳокама қилинади.

Ҳар бир умумий амалиёт шифокоридан аҳоли саломатлигини сақлаш ва беморларга тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича қилинган ишлар тўғрисида йиллик ҳисобот тақдим этиш талаб этилади.

Ҳар 5 йилда умумий амалиёт шифокоридан унинг малакасини тасдиқлаш учун профессионал сертификатлаш имтиҳонини топшириш талаб этилади.

**Малака тавсифномаси тузилишида қуйидаги
ҳужжатлар билан ишланган:**

1. Ўтган йилларнинг малака хусусиятлари.
2. Халқаро Х касалликларнинг таснифлаш маълумотлари.
3. Ўзбекистон, Россия ва бошқа мамлакатларнинг Умумий амалиёт шифокори соҳасидаги олимларнинг фаолияти.
4. ЖССТ / ЮНИСЕФ материаллари.
5. Бир қатор Интернет сайтларининг материаллари.